

Kun András István: Megtérül-e a továbbtanulás? A magasabb végzettség bérelőnye a diplomások munkaerő-piacán

A Karrierközpont előadássorozatának november 9-i alkalmán Kun András István, a GTK közgazdász oktatója arról beszélt, kifizetődő beruházás-e a továbbtanulás, gazdasági szemléletben közelítve meg a kérdéskört.

Elmondható, hogy a továbbtanulás egy beruházás, lemondással jár, hozamai vannak, és tőkét hozhat létre, melynek több típusa van. A lemondás olyan dolgokat érint, amelyeket másra is lehetne fordítani: lemondunk továbbtanuláskor pénzről és más anyagi javokról (hiszen be kell fizetni a tandíjat), szabadidőről (melyet a tanulásra fordítunk) és a mentális és fizikai energiáról, amelyet más tevékenységek végzésére fordíthatnánk. Indirekt ráfordítások pedig azok, amelyeket a továbbtanulás miatt nem szerezhünk meg, ilyen az elmaradt kereset, más szakok elvégzése és a szabadidős tevékenységek, amelyek kimaradnak az életünkből. Ezek a ráfordítások pedig – az esetleges hitel kivételével – a képzés előtt vagy a képzés során merülnek fel. Ezért az alapképzés végén érdemes felmérni, hogy a következő diplomával mennyit lehet majd keresni, azaz megéri-e a „befektetés”.

A továbbtanulás lehetséges hozamait megvizsgálva kiderült, hogy nagy részük nem a jelenben, hanem a jövőben térül meg – ezzel szemben tartósan és hosszú időn keresztül. A végzettség sok munkahelyen belépőként szolgál, magasabb az indulókereset, jobbak a karrierlehetőségek, a társadalmi státusz és az elismertség, nagyobb a kapcsolatrendszer a jelenben és a jövőben, illetve hatékonyabb és változatosabb a fogyasztás.

A továbbtanulás ily módon tőkét teremt, mivel a döntően a jelenben történő lemondásaink főként a jövőben tartósan, hosszú távon gazdagítanak bennünket. Ez pedig kielégíti a tőke fogalmát, melynek több fajtája van: többek között az emberi és a kapcsolati, illetve a tudástőke. Az emberi tőke közvetlenül nem megfigyelhető, az egyéntől elválaszthatatlan, növeli a keresőképeséget, és az egyénen kívül a közösség felé is lehetnek hozamai. Alapvetően tanulással vagy munkával növelhető, de beruházhatunk például az egészségünkbe, a mobilitásba (ugyanaz a tudás egy másik helyen többet érhet) és információba (a jobb állás megtalálásának költségei) is. Ha hajlandóak vagyunk jelenbeli hasznokról lemondani a jövőbeli, bár hosszú távú megtérülésért cserébe azt is mutatja, hogy a jelenre vagy a jövőre orientálódunk inkább. Ez nem mindenkinek „jó üzlet”, ezért nem mindenki vállalja az ilyen típusú befektetéseket.

A kapcsolati tőke két vagy több ember között jön létre, és már az egyetemen meg lehet kezdeni a kapcsolatrendszer kialakítását. Természetesen ehhez is befektetésre van szükség, hiszen időbe és pénzbe kerül a kapcsolatok kialakítása, de elérhetővé teszi számunkra mások anyagi és nem anyagi erőforrásait.

A kérdés, hogyan dönthetjük el, hogy jó beruházás-e nekünk a továbbtanulás. Azt kell megbecsülni, hogy mennyit érnek a tanulás hozamai: mennyivel lehet többet keresni magasabb végzettséggel, illetve mennyit érnek nekünk az egyéb hozamok, mint például a munkaelégedettség. Megtérülésről pedig akkor beszélhetünk, ha a hozamok nagyobbak, mint a befektetés.

Az előadó végül ismertetett néhány számszerű eredményt, amely segíthet a döntésben: érdemes tájékozódni a foglalkoztatottságról, a keresetekről, a munkaelégedettségi mutatókról és az elérhető karrierutakról. Megtudtuk például, hogy a mesterfokozattal rendelkezőknek várhatóan

gyorsabban emelkedik a fizetésük, mint az alacsonyabb végzettségűeknek, és általában minél nagyobb cégnél dolgozik valaki, annál többet keres. Ne felejtsük azonban el: nem csak az a fontos, ami számszerűsíthető vagy pénzben jelentkezik, hanem sok egyéb tényező is, és ezeket együttesen kell számba venni.

Pogány Emese